

KS. JACENTY MASTEJ

DOROBEK LUBELSKIEJ SZKOŁY TEOLOGII FUNDAMENTALNEJ W ZAKRESIE CHRYSSTOLOGII

THE ACHIEVEMENTS OF THE LUBLIN SCHOOL OF FUNDAMENTAL THEOLOGY IN THE FIELD OF CHRISTOLOGY

Abstract. The aim of this article is to show the achievements of the Lublin School of Fundamental Theology in the field of Christology. The first part of this article presents a short outline of Christological research, with the simultaneous focus on the most important scientific publications of the Lublin centre in the field of Christology. The second part discusses the essential features of the Lublin Fundamental Christology.

Key words: Jesus Christ, Christology, the Lublin School of Fundamental Theology, messianic consciousness, miracle, cross, resurrection, faith, credibility of Christianity.

Translated by Rafał Augustyn

Setna rocznica powstania Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II stanowi okazję, aby zaprezentować naukowe osiągnięcia lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej. Początek badań w zakresie teologii fundamentalnej, w tym także chrystologii, sięga początków KUL i wiąże się z powstaniem Katedry Teologii Fundamentalnej, którą erygowano na pierwszym posiedzeniu senatu akademickiego KUL w 1918 r. i powierzono ks. prof. dr. hab. Piotrowi Kremerowi. Natomiast początek lubelskiej szkole teologii fundamentalnej dał ks. prof. dr. hab. Edward Kopeć, a do jej rozwoju przyczynił się ks. prof. dr. hab. Marian Rusecki oraz jego uczniowie¹.

Ks. dr. hab. JACENTY MASTEJ, prof. KUL – kierownik Katedry Chrystologii i Eklezjologii Fundamentalnej; Instytut Teologii Fundamentalnej, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Al. Racławickie 14, 20-950 Lublin; wykładowca teologii fundamentalnej w WSD w Rzeszowie; adres do korespondencji – e-mail: jmastej@kul.pl

¹ Stanisław NAGY, "Sekcja Teologii Fundamentalnej," w: *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolic-*

Celem artykułu jest ukazanie dorobku lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej w zakresie chrystologii. Na strukturę artykułu złożą się dwie części. W części pierwszej przedstawiony zostanie zarys badań chrystologicznych, uwyrażniający najważniejsze publikacje naukowe lubelskiego ośrodka w zakresie chrystologii. W części drugiej dokonana będzie krótka charakterystyka istotnych cech lubelskiej chrystologii fundamentalnej.

1. BADANIA CHRYSTOLOGICZNE W LUBELSKIEJ SZKOLE TEOLOGII FUNDAMENTALNEJ

W ramach chrystologii, uprawianej w Instytucie Teologii Fundamentalnej KUL, można wyodrębnić następujące obszary: historyczność Jezusa z Nazaretu (1.1.); Mesjańska świadomość – Boska godność Jezusa (1.2.); teologia cudu (1.3.); teologia staurologiczno-rezurekcyjna (1.4.); wiara i wiarygodność chrześcijaństwa (1.5.)².

1.1. HISTORYCZNOŚĆ JEZUSA Z NAZARETU

Kwestią podstawową dla chrystologii fundamentalnej jest wykazanie realnego istnienia, czyli historyczności Osoby Jezusa z Nazaretu. Faktyczne zakwestionowanie Jego ziemskiego bytowania podważałoby wiarygodność chrześcijaństwa jako religii objawionej i zbawczej, gdyż chrześcijaństwo miałoby wówczas taką samą wartość jak religie mityczne. Stąd w ramach lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej prowadzi się badania mające na celu przedstawienie wiarygodnych świadectw historycznych (bezpośrednich i pośrednich), zarówno chrześcijańskich, jak również pozachrześcijańskich: żydowskich i rzymskich. Istotne znaczenie mają także wyniki badań archeologicznych oraz dogłębne poznanie uwarunkowań religijnych, społecznych, kulturowych, geograficznych i historycznych, czasów w których żył Jezus z Nazaretu.

kiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993, red. Marian Rusecki (Lublin: Wydawnictwo KUL, 1994), 188; Krzysztof KAUCHA, "Wiarygodność i wiara w ujęciu lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej," w: *Wiara – wiarygodność*, red. Damian Wąsek (Kraków: Wydawnictwo Naukowe UPJPII w Krakowie, 2014), 51-60.

² W niniejszym opracowaniu świadomie zostały pominięte kwestie chrystologiczne związane z wyjątkowym charakterem chrześcijaństwa, gdyż w lubelskiej szkole teologii fundamentalnej są one podejmowane głównie w ramach teologii religii, dlatego stanowią przedmiot odrębnego opracowania. Także problematyka Objawienia Bożego oraz kwestie metodologii chrystologii fundamentalnej stanowią przedmiot odrębnych opracowań.

W lubelskim ośrodku teologicznym prowadzona jest także apologia wobec teorii, które kwestionują historyczne istnienie Jezusa. Powyższe kwestie stanowią przedmiot publikacji naukowych m.in. ks. E. Kopcia³, ks. M. Ruseckiego, o. I.S. Ledwonia⁴. Zagadnienie historyczności Jezusa Chrystusa wieloaspektowo prezentuje obszernie hasło w *Leksykonie Teologii Fundamentalnej*. Omówiono w nim: czas narodzenia Jezusa, jego ludzki wygląd, świadectwa chrześcijańskie, świadectwa pozachrześcijańskie (żydowskie, rzymskie, islamskie) oraz współczesne zakwestionowania⁵.

1.2. MESJAŃSKA ŚWIADOMOŚĆ – BOSKA GODNOŚĆ JEZUSA

Kluczowe pytania, stawiane w ramach chrystologii fundamentalnej, dotyczą Osoby Jezusa z Nazaretu: Za kogo się uważał oraz jak uzasadniał wysuwane przez siebie roszczenia? Jaki był Jezus w swoim ziemskim życiu: myśleniu, pragnieniach, działaniach? Jak rozumiał siebie i jak wyglądała Jego relacja do Boga, ludzi i świata? Czy miał świadomość posłannictwa zbawczego? Czy wiedział, że jest Mesjaszem – Synem Bożym? Pytania te dotyczą świadomości Jezusa z Nazaretu.

Tradycyjna chrystologia apologetyczna, mówiąca o mesjańskiej świadomości Jezusa, koncentrowała się głównie na omówieniu trzech tytułów chrystologicznych: Mesjasz, Syn Człowieczy i Syn Boży. Natomiast uzasadnienie jego Boskiej godności sprowadzono zazwyczaj do trzech argumentów: skrypturystycznego, taumaturgicznego i rezurekcyjnego, przy czym zmartwychwstanie było uważane za rację najwyższą. Takie podejście do omawianej kwestii widoczne jest w twórczości naukowej ks. E. Kopcia⁶.

Współczesna lubelska chrystologia fundamentalna kwestię mesjańskiej świadomości Jezusa oraz Jego Boskiej godności prezentuje wieloaspektowo. Przede wszystkim podkreśla, że mesjańska świadomość Jezusa z Nazaretu ma swoje źródło w Jego Bosko-ludzkiej podmiotowości. Jezus wie kim jest, a swoją świadomość wyraża przez całe swoje ziemskie życie w sposób bezpośredni lub pośredni. Po-

³ Edward KOPEĆ, *Teologia fundamentalna* (Lublin: RW KUL, 1976³), 97-133; Edward KOPEĆ, "Historyczne istnienie Jezusa Chrystusa," w: *Jezus Chrystus. Historia i Tajemnica*, red. Wincenty Granat, Edward Kopeć (Lublin: TN KUL, 1982), 73-99.

⁴ Ireneusz S. LEDWOŃ, *Historyczność Jezusa Chrystusa. Skrypt dla doktorantów* (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2010).

⁵ Marian RUSECKI, Jarosław POPLAWSKI, Jacenty MASTEJ, "Historyczność Jezusa Chrystusa," w: *Leksykon Teologii Fundamentalnej*, red. Marian Rusecki, Krzysztof Kaucha, Ireneusz S. Ledwoń, Jacenty Mastej (Lublin–Kraków: Wydawnictwo M 2002), 504-521.

⁶ E. KOPEĆ, *Teologia fundamentalna*, 133-173.

znanie mesjańskiej świadomości i Boskiej godności Jezusa domaga się zwrócenia uwagi na Jego wyjątkową relację do siebie samego, do Boga Ojca, do ludzi oraz do otaczającego Go świata. Dogłębne zbadanie tych relacji jest możliwe dzięki Ewangeliom, które zawierają autentyczne wypowiedzi Jezusa, opis wydarzeń Jego życia oraz świadectwo tych, którzy rozpoznali kim On jest i uwierzyli w Niego. Chrystologia lubelska wskazuje także na potrzebę omawiania większej ilości tytułów chrystologicznych, gdyż tych godnościowych określeń Osoby Jezusa w Nowym Testamencie jest ok. 70. Konieczne jest uwypuklenie ich znaczenia (rozumienia) w kontekście Starego Testamentu, ziemskiego życia Jezusa, a szczególnie wydarzeń paschalnych. Natomiast w prezentacji argumentu skrypturystycznego istotna jest koncentracja nie tyle na literalnym wypełnieniu przepowiedni, ile na wskazaniu piękna i logiki historii Objawienia, którego pełnią jest Jezus Chrystus. Tematyka mesjańskiej i Boskiej godności Jezusa uwidoczniła się w publikacjach m.in. M. Ruseckiego⁷ i ks. J. Masteja⁸.

Problematyka ta stanowiła także przedmiot rozpraw doktorskich napisanych pod kierunkiem ks. M. Ruseckiego przez ks. Ryszarda Tomczaka, *Problem mesjańskiej legitymacji Jezusa w Mt 11,2-6 i Łk 7,18-23 w świetle współczesnej literatury teologicznej* (obrona 1989 r.) i ks. Janusza Wiśniewskiego, *Proegzystencja Jezusa z Nazaretu wyrazem boskiej świadomości w polskojęzycznej, posoborowej literaturze teologicznej* (obrona 2006 r.).

1.3. TEOLOGIA CUDU

Prekursorem posoborowego spojrzenia na problematykę cudu w ośrodku lubelskim był ks. E. Kopeć. W publikacjach podejmował on następujące kwestie: problem cudu w apologetyce współczesnej⁹, walor motywacyjny cudu¹⁰ oraz roz-

⁷ Marian RUSECKI, "Za kogo uważał się Jezus? Mesjańska świadomość Jezusa," w: *Być chrześcijaninem dziś. Teologia dla szkół średnich*, red. Marian Rusecki (Lublin: RW KUL, 1992), 146-151; Marian RUSECKI, "Wiarygodność posłannictwa Jezusa Chrystusa," w: *Jezus Chrystus jedyny i uniwersalny Zbawiciel. Sympozjum*, red. Zbigniew Morawiec (Kraków: Wydawnictwo Księży Sercanów, 2001), 19-35; Marian RUSECKI, *Traktat o Objawieniu* (Kraków: Wydawnictwo Księży Sercanów, 2007), 258-381.

⁸ Jacenty MASTEJ, "Czy Jezus wiedział, że jest Mesjaszem? Mesjańska świadomość Jezusa z Nazaretu," *Lumen Biblicae* 4(2014), 117-134.

⁹ Edward KOPEĆ, "Problematyka cudu w apologetyce współczesnej," w: *Pod tchnieniem Ducha Świętego*, red. Marian Finke (Poznań–Warszawa–Lublin: Księgarnia św. Wojciecha, 1964), 267-282.

¹⁰ Edward KOPEĆ, "Walor motywacyjny cudów," *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 19(1972), 2: 99-110; Edward KOPEĆ, "Über den motivationswert des Wunders." *Collectanea Theologica* 46(1976), f. spec., 45-57.

poznanie cudu¹¹. Jednak teologia cudu w Polsce swój rozkwit w XX wieku zawdzięcza ks. M. Ruseckiemu. Zasadnicza część jego dorobku dotyczy problematyki mirakulistycznej. Lubelski profesor opublikował siedem książek na temat cudu: *Wiercie moim dziełom. Funkcja motywacyjna cudu w teologii XX wieku* (Katowice: Księgarnia św. Jacka, 1988), *Cud w myśli chrześcijańskiej* (Lublin: TN KUL, 1991), *Cud w chrześcijaństwie* (Lublin: TN KUL, 1996), *Funkcje cudu* (Sandomierz–Lublin: Wydawnictwo Diecezjalne, 1997); *Gottes Wirken in der Welt. Dimensionen und Funktionen des biblischen Wunderbegriffs* (Frankfurt am Main: Peter Lang Europäischer Verlag der Wissenschaften, 2001), *Problem cudu w religiach pozachrześcijańskich* (Lublin: TN KUL, 2001), *Traktat o cudzie* (Lublin: Komitet Nauk Teologicznych PAN – Wydawnictwo KUL, 2006). Ostatnia z publikacji stanowi holistyczne i unikatowe opracowanie problematyki mirakulistycznej w teologii polskiej. Ks. M. Rusecki poświęcił omawianej problematyce także kilkanaście artykułów naukowych¹². Nowatorskie ujmowanie przez lubelskiego teologa kwestii

¹¹ Edward KOPEĆ, “Problematyka rozpoznania cudu,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 13(1966), 2: 5-22; Edward KOPEĆ, *Teologia fundamentalna*, 77-94.

¹² Marian RUSECKI, “Funkcja argumentacyjna cudu w pierwszych trzech wiekach Kościoła,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 26(1979), 2: 29-40; Marian RUSECKI, “Rola motywacyjna cudu według św. Tomasza z Akwinu,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 26(1979), 3: 93-106; Marian RUSECKI, “Funkcje cudu jako znaku,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 27(1980), 2: 51-70; Marian RUSECKI, “Cud jako znak i symbol,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 28(1981), 2: 79-95; Marian RUSECKI, “Cud a słowo,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 30(1983), 6: 229-238; Marian RUSECKI, “Pedagogiczne funkcje cudu według św. Grzegorza Wielkiego,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 30(1983), 2: 33-49; Marian RUSECKI, “Świętego Augustyna teologiczne rozumienie cudu i jego funkcji,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 31(1984), 2: 107-124; Marian RUSECKI, “Ewolucja funkcji motywacyjnej cudu w genezie aktu wiary,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 33(1986), 2: 95-120; Marian RUSECKI, “Teofanijny charakter cudu,” *Collectanea Theologica* 57(1987), 4: 39-54; Marian RUSECKI, “Cud w apologetyce F.D.E. Schleiermachersa,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 35(1988), 2: 83-94; Marian RUSECKI, “Problem dowodzenia z cudu w drugiej szkole augustyńskiej,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 35(1988), 2: 65-82; Marian RUSECKI, “Soteryczny wymiar cudu,” *Collectanea Theologica* 58(1988), 1: 71-87; Marian RUSECKI, “Cud w apologetycznej myśli Błażeja Pascala,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 37(1990), 2: 5-20; Marian RUSECKI, “J.H. Newmana religijne rozumienie cudu,” w: *Historia i Logos. Księga pamiątkowa ku czci ks. prof. Czesława S. Bartnika*, red. Kazimierz Macheta, Krzysztof Gózdź, Mirosław Kowalczyk (Lublin: RW KUL, 1991), 116-129; Marian RUSECKI, “Cud w nauczaniu Marcina Lutra,” *Z problemów Reformacji* 6(1993), 79-87; Marian RUSECKI, “Maryjny aspekt cudu,” *Roczniki Teologiczne* 40(1993), 2: 97-102; Marian RUSECKI, “Bonatywny wymiar cudu,” w: *Z zagadnień dobra i zła według Biblii*, red. Jan Flis (Lublin: RW KUL, 1994), 65-88; Marian RUSECKI, “Czy zmartwychwstanie jest cudem?,” w: *In Te Domine speravi. Księga pamiątkowa poświęcona Księdzu Arcybiskupowi Bolesławowi Pylakowi Metropolicie Lubelskiemu*, red. Czesław S. Bartnik, Hugolin Langkammer, Krzysztof Gózdź (Lublin: RW KUL, 1996), 219-233; Marian RUSECKI, “Jeana Mouroux osobowe ujęcie cudu,” w: *Wszystko czynię dla Ewangelii. Księga Pamiątkowa ku czci O. Prof. Hugolina Langkammera OFM*, red. Gabriel Witaszek, Antoni Paciorek, Andrzej Kiejza (Lublin: RW KUL, 2000), 373-384; Marian RUSECKI, “Teologia cudu,” w: *Cuda w sprawach kano-*

mirakulistycznych doczekało się odrębnych opracowań naukowych¹³. Ks. M. Rusecki poszerza rozumienie cudu w teologii fundamentalnej. Odchodzi od dowodowej funkcji cudu, a ukazuje jego funkcję motywacyjną. Zwraca także uwagę na to, że cuda biblijne pełnią także inne funkcje, np. objawieniową, chrystologiczną, bazylealną, zbawczą, eklezjotwórczą, wiarotwórczą, bonatywną. Wieloaspektowe znaczenie cudu jako znaku Boga uwyrażnia jego motywacyjny charakter. W literaturze taumaturgicznej w lubelskiej szkole teologii fundamentalnej dominuje biblijne, osobowe, znakowe oraz historiozbawcze rozumienie cudu.

Problematyka cudu stanowiła także tezy rozpraw doktorskich napisanych w Instytucie Teologii Fundamentalnej KUL. Pod kierunkiem ks. E. Kopcia, ks. Tadeusz Czyż napisał doktorat: *Personalistyczna koncepcja cudu w apologetyce współczesnej* (obrona – 1962 r.). Pod kierunkiem ks. M. Ruseckiego pracę doktorską *Problem udziału nauk przyrodniczych w procesie rozpoznania cudu. Analiza zagadnienia na przykładzie literatury niemieckiej XX wieku* obronił ks. Andrzej Anderwald (obrona – 1996 r.). Natomiast ks. Casmir Ikechukwu Anozie z Nigerii przygotował doktorat w j. angielskim pod kierunkiem ks. K. Kauchy nt. *The Contemporary Catholic Theology of Miracles* (obrona – 2018 r.).

1.4. TEOLOGIA STAUROLOGICZNO-REZUREKCYJNA

Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa jest sercem chrześcijaństwa, dlatego stanowi dla chrystologii fundamentalnej centralny obszar badań. W lubelskiej szkole teologii fundamentalnej można zauważyć permanentny rozwój teologii rezurekcyjnej, która ewaluje w kierunku holistycznego ujmowania krzyża i zmartwychwstania, jako jednego wiarygodnego wydarzenia¹⁴. Wiarygodność krzyża i zmartwychwstania łączy się z wykazaniem ich realności i historyczności oraz objawienio-

nizacyjnych, red. Wiesław Bar (Lublin: Wydawnictwo Diecezjalne w Sandomierzu, 2006), 11-94; Marian RUSECKI, "Kryteria historyczności cudów Jezusa," *Roczniki Teologiczne* 54(2007), 6: 317-334.

¹³ Andrzej ANDERWALD, "Znakowe ujęcie cudu we współczesnej teologii fundamentalnej. Koncepcja Księdza Mariana Ruseckiego," w: *Scio Cui credidi. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Mariana Ruseckiego w 65. rocznicę urodzin*, red. Ireneusz S. Ledwoń, Krzysztof Kaucha, Zbigniew Krzyszowski, Jacenty Mastej, Andrzej Pietrzak (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2007), 99-109; Ryszard TOMCZAK, "Ewolucja interpretacji funkcji cudów Jezusa w teologii XX wieku w ujęciu M. Ruseckiego," w: *Scio Cui credidi*, 111-122.

¹⁴ Wyraźne poszerzenie chrystologii fundamentalnej o teologię krzyża widoczne było na zjeździe Sekcji Teologów Fundamentalnych w Płocku–Sikórze, 16-17 kwietnia 1998 r. Temat zjazdu brzmiał: „*Ne evacuata sit crux*. Krzyż jako znak i motyw wiarygodności chrześcijaństwa”. Przewodniczącym Sekcji Teologów Fundamentalnych w tym czasie był ks. prof. Marian Rusecki. Sprawozdanie ze zjazdu oraz treść referatów została zamieszczona w: *Studia Paradyskie* 8(1998), 179-286.

wo-zbawczego sensu. Ważne miejsce w tym procesie zajmują nowotestamentowe świadectwa o męce, śmierci i zmartwychwstaniu Jezusa Chrystusa. Dlatego badania nad tematyką staurologiczno-rezurekcyjną w ramach lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej są na wskroś biblijne – odwołują się do ewangelijnych opisów męki i śmierci, wyznań wiary i hymnów liturgicznych pierwotnego Kościoła, zawartych w listach apostołskich, katechezach paschalnych przekazanych w Dziejach Apostołskich oraz narracjach ewangelijnych na temat wydarzeń wielkanocnych. Wykazanie prawdziwości krzyża i rezurekcji domaga się holistycznego omówienia historyczności i teologicznego znaczenia krzyża, pustego grobu oraz chrystofanii paschalnych. Perspektywa teologicznofundamentalna zakłada także apologię krzyża i rezurekcji Chrystusa wobec prób zdewaluowania i zakwestionowania.

Dorobek lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej z zakresu teologii staurologicznej i rezurekcyjnej jest imponujący. Składają się na niego publikacje ks. E. Kopcica¹⁵, ks. M. Ruseckiego¹⁶, ks. K. Kauchy¹⁷, o. I.S. Ledwonía¹⁸, ks. J. Masteja¹⁹

¹⁵ Edward KOPEĆ, „Apologia zmartwychwstania Chrystusa w pierwotnej kerygmie apostołskiej,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 6(1959), 3: 57-75; Edward KOPEĆ, „Problematyka zmartwychwstania Chrystusa w apologetyce współczesnej,” *Collectanea Theologica* 30(1959), 83-108; Edward KOPEĆ, „Świadczenie zmartwychwstania Jezusa Chrystusa,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 7(1960), 1: 5-43; Edward KOPEĆ, „Ewangelia św. Pawła jako świadectwo o zmartwychwstaniu Chrystusa,” w: *Ze współczesnej problematyki biblijnej*, red. Stanisław Łach (Lublin: TN KUL, 1961), 93-113; Edward KOPEĆ, „Nowe próby interpretacji orędzia paschalnego,” *Ateneum Kapłańskie* 64(1972), 1-2: 101-111; Edward KOPEĆ, „Historiozbawczy charakter zmartwychwstania Chrystusa,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 24(1977), 4: 107-118; Edward KOPEĆ, „Chrystofanie jako znaki zmartwychwstania Chrystusa,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 25(1978), 2: 21-29; Edward KOPEĆ, „Zmartwychwstanie Chrystusa jako realny fakt i wydarzenie zbawcze,” w: *Jezus Chrystus. Historia i tajemnica*, 1982.

¹⁶ Marian RUSECKI, „Pusty grób i chrystofanie znakami zmartwychwstania. Aspekt metodologiczny,” *Resovia Sacra* 6(1999), 27-37; Marian RUSECKI, „Formuły wiary i hymny liturgiczne w kerygmacie paschalnym,” *Roczniki Teologiczne* 52(2005), 9: 37-50; Marian RUSECKI, „Orędzie św. Piotra o zmartwychwstaniu Jezusa,” w: *In persona Christi. Księga na 80-lecie Księży Profesora Czesława S. Bartnika*, t. 1, red. Krzysztof Gózdź (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2009), 349-361; Marian RUSECKI, „Pusty grób znakiem wiarygodności zmartwychwstania,” w: *Zmartwychwstał prawdziwie*, red. Antoni Paciorek, Antoni Tronina, Piotr Łabuda (Tarnów: Biblos, 2010), 339-346.

¹⁷ Jacenty MASTEJ, „Rezurekcyjny charakter posłannictwa Jezusa Chrystusa,” *Roczniki Teologiczne* 54(2007), 9: 61-78; Jacenty MASTEJ, „Eklezjogeneza rezurekcyjna,” w: *In persona Christi. Księga na 80-lecie Księży Profesora Czesława S. Bartnika*, t. 1, 363-372; Jacenty MASTEJ, „Znaki wiarygodności zmartwychwstania Jezusa Chrystusa,” w: *Pluralizm kulturowy i religijny współczesnego świata*, red. Zdzisław Kupisiński, Stanisław Grodź (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2010), 199-214; Jacenty MASTEJ, „The staurological credibility of the genesis of the Church,” *Resovia Sacra* 21(2014), 385-400; Jacenty MASTEJ, „Funkcje zmartwychwstania Jezusa Chrystusa,” *Roczniki Teologiczne* 62(2015), 9: 77-100.

¹⁸ Ireneusz S. LEDWONÍA, „Historyczność wydarzeń krzyża,” *Studia Paradyskie* 8(1998), 203-226.

¹⁹ Krzysztof KAUCHA, „Czy grób naprawdę był pusty? Całun Turyński w teologii fundamentalnej,” *Roczniki Teologii Fundamentalnej i Religiofilologii* 59(2012), 4: 21-49.

i ks. P. Borto²⁰. Na uwagę zasługuje publikacja ks. M. Ruseckiego, *Pan zmartwychwstał i żyje. Zarys teologii rezurekcyjnej* (Warszawa: Instytut Wydawniczy PAX, 2006) oraz rozprawa habilitacyjna ks. J. Masteja, *Staurologiczno-rezurekcyjna wiarygodność chrześcijaństwa* (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2009).

Tematyka rezurekcyjna widoczna jest także w doktoratach pisanych u ks. E. Kopcia: ks. Kazimierz Skawiński, *Pojęcie zmartwychwstania w literaturze XX wieku* (obrona – 1979 r.), ks. Tadeusz Dola, *Rozwój interpretacji formuły „zmartwychwstał dnia trzeciego” w teologii XX wieku* (obrona – 1982 r.). Natomiast doktoraty: ks. Mikołaja Węgrzyna, *Eklezjogeneza paschalna w świetle polskojęzycznej literatury posoborowej* (napisany pod kierunkiem ks. M. Ruseckiego i obroniony w 2007 r.) oraz ks. Grzegorza Szubtarskiego, *Paschalna wiarygodność chrześcijaństwa w świetle wybranej posoborowej literatury teologicznej* (napisany pod kierunkiem ks. J. Masteja i obroniony w 2015 r.), uwyrażniają łączność wydarzeń staurologicznych i rezurekcyjnych, które preferuje lubelska szkoła teologii fundamentalnej.

1.5. WIARA I WIARYGODNOŚĆ CHRZEŚCIJAŃSTWA

Zagadnienia chrystologiczne zajmują centralne miejsce w podejmowanych w ramach teologii fundamentalnej tematach związanych z wiarą i wiarygodnością chrześcijaństwa. Wynika to z celu teologii fundamentalnej, którym jest wykazanie wiarygodności Objawienia chrześcijańskiego. Natomiast jeśli cel rozpatrujemy z perspektywy człowieka, to jest nim wykazanie racjonalnych podstaw wiary. Stąd zarówno wiara chrześcijańska i jej wielorakie uwarunkowania, jak również wiarygodność chrześcijaństwa (Objawienia), stanowi ważny element badań lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej. Początki nowego, posoborowego, personalistycznego spojrzenia na wiarę i jej uzasadnianie widoczne są już w publikacjach ks. E. Kopcia²¹ oraz w tematach doktoratów napisanych pod jego kierunkiem: ks. Marian Nalepa, *Zagadnienie struktury aktu wiary chrześcijańskiej w świetle poglądów Augusta Brunnera* (obrona – 1967 r.), ks. Stanisław Grzechowiak, *Problematyka wiarygodności we współczesnej apologetyce* (obrona – 1967 r.), ks. Edward Łomnicki, *Kryteria wiarygodności chrześcijaństwa*

²⁰ Paweł BORTO, „Znaki Zmartwychwstałego,” w: *Chrześcijańskie świadectwo dzisiaj*, red. Daniel Swend, Paweł Borto (Radom: Wydawnictwo Ave, 2012), 85-112; Paweł BORTO, „Zmartwychwstanie ciała według *Katechizmu Kościoła Katolickiego*,” *Kieleckie Studia Teologiczne* 12(2013), 7-26; Paweł BORTO, „Teologicznofundamentalne znaczenie najstarszych nowotestamentalnych formuł wiary w Zmartwychwstanie,” *Roczniki Teologiczne* 62(2015), 9: 55-76.

²¹ Edward KOPEĆ, „Znaczenie personalistycznej koncepcji wiary dla apologetyki współczesnej,” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 11(1964), 2: 5-18.

w ujęciu apologetów starochrześcijańskich (obrona – 1977 r.). Personalistyczne ujęcie wiary wraz z poszukiwaniem nowych motywów wiarygodności chrześcijaństwa szeroko rozwinął ks. M. Rusecki²². Szereg nowych argumentów za wiarygodnością chrześcijaństwa, które powstały w lubelskiej szkole teologii fundamentalnej, prezentuje *Leksykon Teologii Fundamentalnej*²³ (np. agapetologiczny, martyrologiczny, kulturotwórczy, prakseologiczny, bonatywny, sperancyjny, kaloniczny, werytatywny). Wszystkie one zawarte są w Objawieniu oraz odwołują się do racji rozumowych. Tym samym ukazywanie wiarygodności chrześcijaństwa w środowisku KUL dokonuje się równolegle na dwóch płaszczyznach: naturalnej, na której główną rolę odgrywa rozum oraz nadprzyrodzonej, na której poznanie dokonuje się dzięki wierze. Zwieńczeniem prac ks. M. Ruseckiego nad budowaniem argumentacji na rzecz wiarygodności chrześcijaństwa jest *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa. Dlaczego wierzyć Chrystusowi?* (Lublin: TN KUL, 2010). Wiara i wiarygodność to także często podejmowane tematy przez o. I.S. Ledwoń²⁴, ks. K. Kauchę²⁵ czy ks. J. Mastej²⁶.

²² Marian RUSECKI, “Miłość jako motyw wiarygodności chrześcijaństwa,” w: *Miłość w postawie ludzkiej*, red. Walerian Słomka (Lublin: TN KUL, 1993), 229-247; Marian RUSECKI, “Problem wiarygodności chrześcijaństwa w *Katechizmie Kościoła Katolickiego*,” *Ethos* 6(1993), 4: 186-198; Marian RUSECKI, “Wiara jako odpowiedź człowieka na Boże objawienie,” w: *Katechizm Kościoła Katolickiego. Wprowadzenie*, red. Marian Rusecki, Edward Pudełko (Lublin: RW KUL, 1995), 43-54; Marian RUSECKI, *Fenomen chrześcijaństwa. Wkład w kulturę* (Lublin: Gaudium, 2001); Marian RUSECKI, “Personalistyczna koncepcja aktu wiary według Jeana Mouroux,” w: *In Christo Redemptore. Księga pamiątkowa ku czci ks. Profesora Jerzego Misturka*, red. Jarosław Popławski (Lublin: RW KUL, 2001), 265-279; Marian RUSECKI, “Uzasadnianie wiarygodności chrześcijaństwa,” w: *Ksiądz Profesor Marian Rusecki. Doktor „honoris causa” Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu* (Wrocław: Papieski Wydział Teologiczny, 2012), 61-76.

²³ Red. M. Rusecki i in., (Lublin–Kraków, 2002).

²⁴ Ireneusz S. LEDWOŃ, “Znak świętości jako motyw wiarygodności objawienia w ujęciu René Latourelle’a,” *Roczniki Teologiczne* 43(1996), 2: 159-170; Ireneusz S. LEDWOŃ, “Apologia wiary w *Katechizmie Kościoła Katolickiego*. Perspektywa teologicznofundamentalna,” w: *Catechetica Porta Fidei*, red. Andrzej Kiciński, Piotr Goliszek (Lublin: Natan, 2012), 23-38; Ireneusz S. LEDWOŃ, “Radość jako motyw wiarygodności chrześcijaństwa,” w: *Radość Ewangelii. Biblijne źródła chrześcijańskiej radości*, red. Arnold Zawadzki (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2015), 13-23.

²⁵ Krzysztof KAUCHA, “Arguments for the credibility of Christianity in John Paul II’s encyclical *Fides et ratio*,” *Lateranum. Facoltà di Teologia* 70(2004), 3: 475-487; Krzysztof KAUCHA, “Argument kaloniczny na wiarygodność chrześcijaństwa,” *Ethos* 19(2006), 1-2: 135-147; Krzysztof KAUCHA, “Argument kaloniczny,” w: Marian RUSECKI, *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa. Dlaczego wierzyć Chrystusowi?* (Lublin: TN KUL, 2010), 211-224; Krzysztof KAUCHA, “Argument werytatywny,” w: Marian RUSECKI, *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa*, 172-195; Krzysztof KAUCHA, “Argument metafizyczny w teologii fundamentalnej,” *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 46(2013), 1: 52-64; Krzysztof KAUCHA, “Współczesne konteksty chrześcijaństwa i jego wiarygodność,” w: *Współczesny kontekst chrześcijaństwa*, red. Przemysław Artemiuk (Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2016), 234-265.

²⁶ Jacenty MASTEJ, “Eklezjalny wymiar aktu wiary chrześcijańskiej i jego personalizujące znaczenie,” *Roczniki Teologiczne* 47(2000), 9: 105-121; Jacenty MASTEJ, “Problematyka wiary w deklaracji

Tematyka chrystologiczna związana z wiarą i wiarygodnością stanowiła także tezy powstałych w lubelskiej szkole teologii fundamentalnej dysertacji doktorskich pod kierunkiem ks. M. Ruseckiego: ks. Jan Salamon, *Ewolucja argumentacji chrystologicznej w polskiej literaturze apologetycznej XX wieku* (obrona – 1989 r.), o. Ireneusz S. Ledwoń, *Pojęcie objawienia chrześcijańskiego i motywy jego wiarygodności według René Latourelle’a* (obrona – 1995)²⁷, ks. Romuald Kosk, *Jezus Chrystus w relacji historiozbawczej w posoborowej literaturze polskiej* (obrona – 1997 r.), ks. Krzysztof Kaucha, *Agapetologiczna wiarygodność chrześcijaństwa według Battisty Mondina* (obrona – 1998 r.)²⁸, ks. Jacenty Mastej, *Personalistyczna koncepcja aktu wiary chrześcijańskiej w świetle polskojęzycznej literatury posoborowej* (obrona – 1999 r.)²⁹, Małgorzata Grzenia, *Chrystocentryzm dziejów w świetle nauczania Jana Pawła II* (obrona – 2003 r.). Pod kierunkiem ks. J. Masteja ks. Łukasz Hendzel napisał dysertację *Sperancyjna wiarygodność chrześcijaństwa. Studium teologicznofundamentalne w świetle polskojęzycznej posoborowej literatury* (obrona – 2013 r.), a pod kierunkiem o. I.S. Ledwonina Ewa Schädler, *Chrystologia fundamentalna w świetle pism Josepha Ratzingera – Benedykta XVI* (obrona – 2014 r.).

Dominus Iesus,” w: *Wokół deklaracji „Dominus Iesus”*, red. Marian Rusecki (Lublin: TN KUL, 2001), 169-186; Jacenty MASTEJ, “Paschalna geneza wiary chrześcijańskiej,” *Roczniki Teologiczne* 51(2004), 9: 97-113; Jacenty MASTEJ, “Apologijny wymiar świadectwa wiary chrześcijańskiej,” *Studia Catholica Podoliae* 5(2006), 219-234; Jacenty MASTEJ, “Sperancyjna wiarygodność chrześcijaństwa w świetle encykliki Benedykta XVI *Spe salvi*,” *Roczniki Teologii Fundamentalnej i Religiiologii* 58(2011), 3: 17-35; Jacenty MASTEJ, “Eklezjotwórcza funkcja wiary,” *Studia Leopoliensia* 6(2013), 181-189; Jacenty MASTEJ, “Świadectwo w argumentacji za wiarygodnością chrześcijaństwa,” *Verbum Vitae* 27(2015), 227-249; Jacenty MASTEJ, “Paksystyczna wiarygodność chrześcijaństwa. Zarys argumentu,” w: *Kościół i dar pokoju*, red. Marek Chojnacki, Józef Morawa, Andrzej A. Napiórkowski (Kraków: Wydawnictwo Salwator, 2016), 201-217; Jacenty MASTEJ, “Inkarnacyjna wiarygodność chrześcijaństwa. Zarys metodologiczny argumentu inkarnacyjnego,” *Roczniki Teologiczne* 64(2017), 9: 19-30; Jacenty MASTEJ, “Paschalna wiarygodność chrześcijaństwa i Kościoła według Josepha Ratzingera/Benedykta XVI,” w: *Teologia fundamentalna w twórczości Josepha Ratzingera*, red. Krzysztof Kaucha, Jacenty Mastej (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2017), 135-151.

²⁷ Ireneusz S. LEDWOŃ, *Objawienie chrześcijańskie i jego wiarygodność według René Latourelle’a* (Lublin: Polihymnia, 1996).

²⁸ Krzysztof KAUCHA, *Miłość za miłość. Wiarygodność chrześcijaństwa według Battisty Mondina* (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2000).

²⁹ Jacenty MASTEJ, *Od Objawienia do wiary. Personalistyczna koncepcja aktu wiary chrześcijańskiej* (Lublin: RW KUL, 2001).

2. CECHY CHRYSOLOGII W LUBELSKIEJ SZKOLE TEOLOGII FUNDAMENTALNEJ

Dokonana powyżej prezentacja badań prowadzonych w lubelskiej szkole teologii fundamentalnej pozwala na nazwanie chrystologii lubelskiej: biblijną (2.1.), chrystocentryczną (2.2.), personalistyczną (2.3.), historiozbawczą (2.4.), *fides et ratio* (2.5.), antropologiczną (2.6.), eklezjologiczną i eklezjalną (2.7.).

2.1. CHRYSOLOGIA BIBLIJNA

Cechą chrystologii lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej jest jej zakorzenie biblijne. Dla teologii fundamentalnej wiążące są np. rozstrzygnięcia nauk biblijnych na temat genezy Ewangelii. Także historyczność cudów oraz ich biblijne rozumienie stanowi dla teologii fundamentalnej punkt wyjścia oraz inspiracje do rozwijania i pogłębiania teologii cudu, która uwzględnia jego wielorakie funkcje. Nie do przecenienia jest również zasługa egzegezy dla wypracowania na gruncie teologii fundamentalnej teologii staurologicznej i rezurekcyjnej. Teologia fundamentalna korzysta bowiem z badań biblijnych dotyczących opisów męki i śmierci Jezusa, jak również nowotestamentowych świadectw o zmartwychwstaniu. Za istotny element chrystologii fundamentalnej – uprawianej w KUL – należy uznać jej odwoływanie się do Starego Testamentu – czego koronnym przykładem jest nowe ujęcie argumentu skrypturystycznego.

Na uwagę zasługuje wieloaspektowa i wszechstronna współpraca pracowników Instytutu Teologii Fundamentalnej z biblistami. Warto w tym miejscu podkreślić, że zasługi biblisty – ks. prof. dr. hab. J. Kudasiewicza dla teologii fundamentalnej – zostały docenione przez nadanie mu 20 IX 2005 r. zaszczytnego tytułu honorowego członka Stowarzyszenia Teologów Fundamentalnych w Polsce³⁰.

³⁰ Szerzej wkład ks. prof. dr. hab. Józefa Kudasiewicza w rozwój refleksji teologicznofundamentalnej ukazał Marian RUSECKI, "Teologicznofundamentalna myśl Księdza Józefa Kudasiewicza," w: *W posłudze Słowa Pańskiego. Księga pamiątkowa poświęcona ks. prof. dr. hab. Józefowi Kudasiewiczowi z okazji 70-lecia urodzin*, red. Stanisław Bielecki, Hubert Ordon, Henryk Witczyk (Kielce: Wydawnictwo Jedność 1997), 23-32.

2.2. CHRYSSTOLOGIA CHRYSSTOCENTRYCZNA

W centrum chrystologii fundamentalnej – rozwijanej w KUL – stoi Osoba Jezusa Chrystusa, dlatego trzeba mówić o jej chrystocentryzmie³¹. W Jezusie Chrystusie jest pełnia objawienia i zbawienia. Do Niego zmierza cały Stary Testament, który jednocześnie w Nim znajduje swoje wypełnienie i definitywne wyjaśnienie. Wyjątkowość Jego Osoby i dzieła stanowi o absolutnym charakterze chrześcijaństwa jako religii objawionej i zbawczej. Cała argumentacja za wiarygodnością chrześcijaństwa swoje centrum i źródło koherencji ma w Osobie Jezusa Chrystusa.

2.3. CHRYSSTOLOGIA PERSONALISTYCZNA

Chrystologia lubelskiej szkoły fundamentalnej jest personalistyczna³². Uznanie osoby za rzeczywistość nadrzędną w stosunku do otaczającej nas rzeczywistości stanowi podstawową zasadę hermeneutyczną personalizmu filozoficzno-teologicznego. Pełne i właściwe istnienie osobowe przysługuje tylko Bogu. O osobowym istnieniu człowieka można mówić przez analogię do Osób Bożych. Personalistyczny charakter teologii fundamentalnej widoczny jest nie tylko w tematach ściśle chrystologicznych, ale także przy omawianiu objawienia Bożego i wiary³³, zagadnień eklezjologicznych³⁴ i metodologii teologii fundamentalnej³⁵.

³¹ Edward KOPEĆ, "Chrystologiczna koncentracja w teologii," *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 22(1975), 2: 59-71; Edward KOPEĆ, "Znaczenie chrystologicznej koncentracji w teologii współczesnej," w: *Chrystocentryzm w teologii*, red. Edward Kopeć (Lublin: RW KUL, 1977), 7-16.; Marian RUSECKI, "Chrystyczny wymiar zbawczej ekonomii Boga i jej wiarygodność," *Roczniki Teologii Fundamentalnej i Religiologii*, 58(2011), 3: 5-16; Ireneusz S. LEDWOŃ, *U źródeł chrystocentryzmu w teologii. Święty Franciszek z Asyżu* (Kraków: Ośrodek Studiów Franciszkańskich, 2004).

³² Marian RUSECKI, "Elementy personalistycznej teologii fundamentalnej w ujęciu Edwarda Kopcia," *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 32(1985), 2: 23-37; Marian RUSECKI, "Zagadnienie personalizmu w pracach badawczych Wydziału Teologii KUL (1968-1993)," *Roczniki Teologiczne* 43(1996), 4: 249-263.

³³ Krzysztof GUZOWSKI, "Personalizm Objawienia i wiary w ujęciu ks. prof. Mariana Ruseckiego," w: *Scio Cui credidi*, 75-81.

³⁴ Marian RUSECKI, "Wiarygodność Kościoła w Polsce jako rzeczywistości personalistycznej i dynamicznej," *Studia Warmińskie* 30(1993), 377-390.

³⁵ Czesław S. BARTNIK, "Metoda znakowo-personalistyczna w ujęciu Profesora Mariana Ruseckiego," w: *Scio Cui credidi*, 69-73; Tadeusz DOLA, "Personalistyczna koncepcja teologii fundamentalnej ks. Mariana Ruseckiego," w: *Scio Cui credidi*, 59-67; Tadeusz DOLA, "Personalistyczna koncepcja teologii fundamentalnej ks. Mariana Ruseckiego," w: *Personalizm polski*, red. Marian Rusecki (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2008), 415-427.

2.4. CHRYSOLOGIA HISTORIOZBAWCZA

Badanie i wykazanie wiarygodności Osoby i posłannictwa Jezusa Chrystusa dokonuje się przy zastosowaniu historiozbowczego klucza hermeneutycznego³⁶. Historyczność Jezusa z Nazaretu stanowi punkt wyjścia do prezentacji istoty i wartości Jego zbawczego dzieła. Historiozbowczy klucz hermeneutyczny pozwala następująco po sobie wydarzenia zbawcze wyjaśniać w perspektywie całej historii zbawienia, której definitywnym wypełnieniem oraz Interpretatorem jest Jezus Chrystus. Dostrzeżenie wewnętrznej logiki oraz zbawczego sensu, nadanego przez Boga tym wydarzeniom, stanowi istotną przesłankę do wykazania wiarygodności Objawienia i chrześcijaństwa.

2.5. CHRYSOLOGIA *FIDES ET RATIO*

Lubelska szkoła teologii fundamentalnej zajmuje się badaniami chrystologicznymi, mając na uwadze zarówno płaszczyznę rozumu, jak również wiary. Wskazania Jana Pawła II, zawarte w encyklice *Fides et ratio*, zawsze towarzyszyły teologom omawianego środowiska naukowego. Doskonałym przykładem są – wspomniane już wcześniej – argumenty za wiarygodnością chrześcijaństwa, które uwzględniają racje rozumowe oraz płaszczyznę wiary³⁷.

2.6. CHRYSOLOGIA ANTROPOLOGICZNA

Kolejną cechą lubelskiej chrystologii fundamentalnej jest jej posadowienie antropologiczne. Uwydatniają to m.in. metody stosowane w pracach badawczych. W zastosowaniu metod podmiotowych (np. psychologiczno-egzystencjalnej, personalistycznej) punktem wyjścia jest człowiek w jego konkretnej egzystencji. Punktem dojścia jest wykazanie, że Jezus Chrystus jest osobową i definitywną odpowiedzią na egzystencjalne pytania człowieka. Metody przedmiotowe wprawdzie obierają inny punkt wyjścia, jednak mają na celu wykazanie, że w wiarygodnej

³⁶ Edward KOPEĆ, "Chrystologia w świetle historii zbawienia," *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 6(1953), 74-85.

³⁷ Marian RUSECKI, "Rozum i wiara z perspektywy teologii fundamentalnej w świetle encykliki *Fides et ratio*," *Analecta Cracoviensia* 34(2002), 241-261; Marian RUSECKI, "Wiara i rozum w świetle encykliki *Fides et ratio*," w: *Nauka – wiara. Rola filozofii*, red. Marek Słomka (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2009), 109-128.

rzeczywistości Objawienia, które nastąpiło w Chrystusie Bogu-Człowieku, człowiek może odnaleźć sens swojego życia, choroby, cierpienia, a nawet śmierci³⁸. Tym samym lubelski ośrodek rozwija i pogłębia prawdę, że w Chrystusie zostaje człowiekowi objawiona prawda o nim samym, dlatego człowiek nie może zrozumieć siebie bez Chrystusa. Wyraźny rys antropologiczny ma wiele argumentów budowanych w ramach lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej, a zawartych w *Leksykonie Teologii Fundamentalnej* czy w książce ks. M. Ruseckiego, *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa*, np. agapetologiczny, bonatyczny, prakseologiczny, sperancyjny.

2.7. CHRYSTOLOGIA EKLEZJOLOGICZNA I EKLEZJALNA

Na koniec warto zauważyć, że chrystologia fundamentalna ośrodka lubelskiego jest eklezjologiczna i eklezjalna. Widoczne jest bowiem powiązanie i wzajemne przenikanie traktatu chrystologicznego i eklezjologicznego – łącznikiem jest Chrystus. Tradycyjna teologia fundamentalna obejmuje zasadniczo dwa traktaty: chrystologiczny i eklezjologiczny³⁹. M. Rusecki postuluje implikatywne ujmowanie Jezusa Chrystusa i Kościoła. Chodzi nie tylko o przedstawianie *demonstratio christiana et catholica* w jednolitych kategoriach pojęciowych, ale także permanentne ukazywanie jedności Chrystusa i Kościoła⁴⁰. Chrystologia lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej jest też eklezjalna, ponieważ prowadzenie badań naukowych realizowane jest w jedności z Nauczycielskim Urzędem Kościoła.

³⁸ Marian RUSECKI, "Antropologia paschalna (*homo paschalis*)," w: *Instaurare omnia in Christo. O zbawieniu, teologii, dialogu i nadziei. Profesorowi Wacławowi Hryniewiczowi OMI w 70. rocznicę urodzin*, red. Przemysław Kantyka (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2006), 289-298; Krzysztof KAUCHA, "Sensotwórczy argument w świetle nauczania Jana Pawła II," w: *Między sensem a bezsensem ludzkiej egzystencji. Teologiczna odpowiedź na fundamentalne pytania współczesnego człowieka*, red. Damian Bryl, Bogusław Kochaniewicz, Janusz Nawrot, Elżbieta Kotkowska (Poznań: Wydział Teologiczny UAM, 2012), 447-460.

³⁹ Niekiedy do teologii fundamentalnej włącza się także traktat o religii.

⁴⁰ M. RUSECKI, *Wiarygodność chrześcijaństwa*, t. 1, 218-222; Marian RUSECKI, "Łączność chrystologii z eklezjologią w teologii fundamentalnej w aspekcie metodologicznym," w: *Świadek Chrystusowych cierpień. Księga Pamiątkowa dedykowana Ks. profesorowi Adamowi Kubisiowi, byłemu rektorowi PAT*, red. Józef Morawa (Kraków: Wydawnictwo PAT, 2004), 669-688; Marian RUSECKI, Jacenty MASTEJ, "Metodologia chrystologii fundamentalnej. *Demonstratio christiana*," *Studia Nauk Teologicznych PAN* 2(2007), 109-114.

*

Celem niniejszego artykułu było ukazanie dorobku lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej w zakresie chrystologii. W części pierwszej przedstawiono krótki zarys badań chrystologicznych z równoczesnym uwyrażnieniem najważniejszych publikacji naukowych lubelskiego ośrodka w zakresie chrystologii. W części drugiej zaprezentowano istotne cechy lubelskiej chrystologii fundamentalnej. Mając na uwadze powyższe osiągnięcia naukowe lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej, należy docenić jej wkład w rozwój chrystologii fundamentalnej w Polsce po Soborze Watykańskim II.

BIBLIOGRAFIA

- ANDERWALD, Andrzej. “Znakowe ujęcie cudu we współczesnej teologii fundamentalnej. Koncepcja Księdza Mariana Ruseckiego.” W: *Scio Cui credidi. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Mariana Ruseckiego w 65. rocznicę urodzin*. Red. Ireneusz S. Ledwoń, Krzysztof Kaucha, Zbigniew Krzyszowski, Jacenty Mastej, Andrzej Pietrzak, 99-109. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2007.
- BARTNIK, Czesław S. “Metoda znakowo-personalistyczna w ujęciu Profesora Mariana Ruseckiego.” W: *Scio Cui credidi. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Mariana Ruseckiego w 65. rocznicę urodzin*. Red. Ireneusz S. Ledwoń, Krzysztof Kaucha, Zbigniew Krzyszowski, Jacenty Mastej, Andrzej Pietrzak, 69-73. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2007.
- BORTO, Paweł. “Teologicznofundamentalne znaczenie najstarszych nowotestamentalnych formuł wiary w Zmartwychwstanie.” *Roczniki Teologiczne* 62(2015), 9: 55-76.
- BORTO, Paweł. “Zmartwychwstanie ciała według *Katechizmu Kościoła Katolickiego*.” *Kieleckie Studia Teologiczne* 12(2013): 7-26.
- BORTO, Paweł. “Znaki Zmartwychwstałego.” W: *Chrześcijańskie świadectwo dzisiaj*. Red. Daniel Swend, Paweł Borto, 85-112. Radom: Wydawnictwo Ave, 2012.
- DOLA, Tadeusz. “Personalistyczna koncepcja teologii fundamentalnej ks. Mariana Ruseckiego.” W: *Scio Cui credidi. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Mariana Ruseckiego w 65. rocznicę urodzin*. Red. Ireneusz S. Ledwoń, Krzysztof Kaucha, Zbigniew Krzyszowski, Jacenty Mastej, Andrzej Pietrzak, 59-67. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2007.
- DOLA, Tadeusz. “Personalistyczna koncepcja teologii fundamentalnej ks. Mariana Ruseckiego.” W: *Personalizm polski*. Red. Marian Rusecki, 415-427. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2008.
- GUZOWSKI, Krzysztof. “Personalizm Objawienia i wiary w ujęciu ks. prof. Mariana Ruseckiego.” W: *Scio Cui credidi. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Mariana Ruseckiego w 65. rocznicę urodzin*. Red. Ireneusz S. Ledwoń, Krzysztof Kaucha, Zbigniew Krzyszowski, Jacenty Mastej, Andrzej Pietrzak, 75-81. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2007.
- KAUCHA, Krzysztof. “Argument kaloniczny.” W: Marian RUSECKI. *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa. Dlaczego wierzyć Chrystusowi?*, 211-224. Lublin: TN KUL, 2010.
- KAUCHA, Krzysztof. “Argument metafizyczny w teologii fundamentalnej.” *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 46(2013), 1: 52-64.
- KAUCHA, Krzysztof. “Argument werytatywny.” W: Marian RUSECKI. *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa. Dlaczego wierzyć Chrystusowi?*, 172-195. Lublin: TN KUL, 2010.
- KAUCHA, Krzysztof. “Argument kaloniczny na wiarygodność chrześcijaństwa.” *Ethos* 19(2006), 1-2: 135-147.
- KAUCHA, Krzysztof. “Arguments for the credibility of Christianity in John Paul II’s encyclical *Fides et ratio*.” *Lateranum. Facoltà di Teologia* 70(2004), 3: 475-487.

- KAUCHA, Krzysztof. "Czy grób naprawdę był pusty? Całun Turyński w teologii fundamentalnej." *Roczniki Teologii Fundamentalnej i Religiologii* 59(2012), 4: 21-49.
- KAUCHA, Krzysztof. *Miłość za miłość. Wiarygodność chrześcijaństwa według Battisty Mondina*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2000.
- KAUCHA, Krzysztof. "Sensotwórczy argument w świetle nauczania Jana Pawła II." W: *Między sensem a bezsensem ludzkiej egzystencji. Teologiczna odpowiedź na fundamentalne pytania współczesnego człowieka*. Red. Damian Bryl, Bogusław Kochaniewicz, Janusz Nawrot, Elżbieta Kotkowska, 447-460. Poznań: Wydział Teologiczny UAM, 2012.
- KAUCHA, Krzysztof. "Wiarygodność i wiara w ujęciu lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej." W: *Wiara – wiarygodność*. Red. Damian Wąsek, 49-85. Kraków: Wydawnictwo Naukowe UPJPII w Krakowie, 2014.
- KAUCHA, Krzysztof. "Współczesne konteksty chrześcijaństwa i jego wiarygodność." W: *Współczesny kontekst chrześcijaństwa*. Red. Przemysław Artemiuk, 234-265. Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2016.
- KOPEĆ, Edward. "Apologia zmartwychwstania Chrystusa w pierwotnej kerygmie apostoelskiej." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 6(1959), 3: 57-75.
- KOPEĆ, Edward. "Chrystofanie jako znaki zmartwychwstania Chrystusa." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 25(1978), 2: 21-29.
- KOPEĆ, Edward. "Chrystologia w świetle historii zbawienia." *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 6(1953), 74-85.
- KOPEĆ, Edward. "Chrystologiczna koncentracja w teologii." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 22(1975), 2: 59-71.
- KOPEĆ, Edward. "Ewangelia św. Pawła jako świadectwo o zmartwychwstaniu Chrystusa." W: *Ze współczesnej problematyki biblijnej*. Red. Stanisław Łach, 93-113. Lublin: TN KUL, 1961.
- KOPEĆ, Edward. "Historiozbawczy charakter zmartwychwstania Chrystusa." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 24(1977), 4: 107-118.
- KOPEĆ, Edward. "Historyczne istnienie Jezusa Chrystusa." W: *Jezus Chrystus. Historia i Tajemnica*. Red. Wincenty Granat, Edward Kopeć, 73-99. Lublin: TN KUL, 1982.
- KOPEĆ, Edward. "Nowe próby interpretacji orędzia paschalnego." *Ateneum Kapłańskie* 64(1972), 1-2: 101-111.
- KOPEĆ, Edward. "Problematyka rozpoznania cudu." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 13(1966), 2: 5-22.
- KOPEĆ, Edward. "Problematyka zmartwychwstania Chrystusa w apologetyce współczesnej." *Collectanea Theologica* 30(1959), 83-108.
- KOPEĆ, Edward. *Teologia fundamentalna*. Lublin: RW KUL, 1976³.
- KOPEĆ, Edward. "Über den motivationswert des Wunders." *Collectanea Theologica* 46(1976), f. spec., 45-57.
- KOPEĆ, Edward. "Walor motywacyjny cudów." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 19(1972), 2: 99-110.
- KOPEĆ, Edward. "Zmartwychwstanie Chrystusa jako realny fakt i wydarzenie zbawcze." W: *Jezus Chrystus. Historia i tajemnica*. Red. Wincenty Granat, Edward Kopeć, 246-277. Lublin: TN KUL, 1982.
- KOPEĆ, Edward. "Znaczenie chrystologicznej koncentracji w teologii współczesnej." W: *Chrystocentryzm w teologii*. Red. Edward Kopeć, 7-16. Lublin: RW KUL, 1977.
- KOPEĆ, Edward. "Znaczenie personalistycznej koncepcji wiary dla apologetyki współczesnej." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 11(1964), 2: 5-18.
- KOPEĆ, Edward. "Problematyka cudu w apologetyce współczesnej." W: *Pod tchnieniem Ducha Świętego*. Red. Marian Finke, 267-282. Poznań–Warszawa–Lublin: Księgarnia św. Wojciecha, 1964.
- KOPEĆ, Edward. "Świadkowie zmartwychwstania Jezusa Chrystusa." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 7(1960), 1: 5-43.
- LEDWOŃ, Ireneusz S. "Apologia wiary w *Katechizmie Kościoła Katolickiego*. Perspektywa teologiczno-fundamentalna." W: *Catechetica Porta Fidei*. Red. Andrzej Kiciński, Piotr Goliszek, 23-38. Lublin: Natan, 2012.

- LEDWOŃ, Ireneusz S. *Historyczność Jezusa Chrystusa. Skrypt dla doktorantów*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2010.
- LEDWOŃ, Ireneusz S. *Objawienie chrześcijańskie i jego wiarygodność według René Latourelle'a*. Lublin: Polihymnia, 1996.
- LEDWOŃ, Ireneusz S. "Historyczność wydarzeń krzyża." *Studia Paradayskie* 8(1998), 203-226.
- LEDWOŃ, Ireneusz S. "Radość jako motyw wiarygodności chrześcijaństwa." W: *Radość Ewangelii. Biblijne źródła chrześcijańskiej radości*. Red. Arnold Zawadzki, 13-23. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2015.
- LEDWOŃ, Ireneusz S. *U źródeł chrystocentryzmu w teologii. Święty Franciszek z Asyżu*. Kraków: Ośrodek Studiów Franciszkańskich, 2004.
- LEDWOŃ, Ireneusz S. "Znak świętości jako motyw wiarygodności objawienia w ujęciu René Latourelle'a." *Roczniki Teologiczne* 43(1996), 2: 159-170.
- MASTEJ, Jacenty. "Apologijny wymiar świadectwa wiary chrześcijańskiej." *Studia Catholica Podoliae* 5(2006), 219-234.
- MASTEJ, Jacenty. "Czy Jezus wiedział, że jest Mesjaszem? Mesjańska świadomość Jezusa z Nazaretu." *Lumen Bibliae* 4(2014), 117-134.
- MASTEJ, Jacenty. "Eklezjalny wymiar aktu wiary chrześcijańskiej i jego personalizujące znaczenie." *Roczniki Teologiczne* 47(2000), 9: 105-121.
- MASTEJ, Jacenty. "Eklezjogeneza rezurekcyjna." W: *In persona Christi. Księga na 80-lecie Księży Profesora Czesława S. Bartnika*. Red. Krzysztof Gózdź, t. 1, 363-372. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2009.
- MASTEJ, Jacenty. "Eklezjotwórcza funkcja wiary." *Studia Leopoliensia* 6(2013), 181-189.
- MASTEJ, Jacenty. "Funkcje zmartwychwstania Jezusa Chrystusa." *Roczniki Teologiczne* 62(2015), 9: 77-100.
- MASTEJ, Jacenty. "Inkarnacyjna wiarygodność chrześcijaństwa. Zarys metodologiczny argumentu inkarnacyjnego." *Roczniki Teologiczne* 64(2017), 9: 19-30.
- MASTEJ, Jacenty. *Od Objawienia do wiary. Personalistyczna koncepcja aktu wiary chrześcijańskiej*. Lublin: RW KUL, 2001.
- MASTEJ, Jacenty. "Paksystyczna wiarygodność chrześcijaństwa. Zarys argumentu." W: *Kościół i dar pokoju*. Red. Marek Chojnacki, Józef Morawa, Andrzej A. Napiórkowski, 201-217. Kraków: Wydawnictwo Salwator, 2016.
- MASTEJ, Jacenty. "Paschalna geneza wiary chrześcijańskiej." *Roczniki Teologiczne* 51(2004), 9: 97-113.
- MASTEJ, Jacenty. "Paschalna wiarygodność chrześcijaństwa i Kościoła według Josepha Ratzingera/Benedicta XVI." W: *Teologia fundamentalna w twórczości Josepha Ratzingera*. Red. Krzysztof Kaucha, Jacenty Mastej, 135-151. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2017.
- MASTEJ, Jacenty. "Problematyka wiary w deklaracji *Dominus Iesus*." W: *Wokół deklaracji „Dominus Iesus”*. Red. Marian Rusecki, 169-186. Lublin: TN KUL, 2001.
- MASTEJ, Jacenty. "Sperancyjna wiarygodność chrześcijaństwa w świetle encykliki Benedykta XVI *Spe salvi*." *Roczniki Teologii Fundamentalnej i Religioologii* 58(2011), 3: 17-35.
- MASTEJ, Jacenty. *Staurologiczno-rezurekcyjna wiarygodność chrześcijaństwa*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2009.
- MASTEJ, Jacenty. "Świadectwo w argumentacji za wiarygodnością chrześcijaństwa." *Verbum Vitae* 27(2015), 227-249.
- MASTEJ, Jacenty. "The staurological credibility of the genesis of the Church." *Resovia Sacra* 21(2014), 385-400.
- MASTEJ, Jacenty. "Znaki wiarygodności zmartwychwstania Jezusa Chrystusa." W: *Pluralizm kulturowy i religijny współczesnego świata*. Red. Zdzisław Kupisiński, Stanisław Grodź, 199-214. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2010.
- MASTEJ, Jacenty. "Rezurekcyjny charakter posłannictwa Jezusa Chrystusa." *Roczniki Teologiczne* 54(2007), 9: 61-78.

- NAGY, Stanisław. "Sekcja Teologii Fundamentalnej." W: *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*. Red. Marian Rusecki, 188-197. Lublin: Wydawnictwo KUL, 1994.
- RUSECKI, Marian, Jacenty MASTEJ. "Metodologia chrystologii fundamentalnej. *Demonstratio christiana*." *Studia Nauk Teologicznych PAN* 2(2007), 97-115.
- RUSECKI, Marian, Jarosław POPLAWSKI, Jacenty MASTEJ. „Historyczność Jezusa Chrystusa.” W: *Leksykon Teologii Fundamentalnej*. Red. Marian Rusecki, Krzysztof Kaucha, Ireneusz S. Ledwoń, Jacenty Mastej, 504-521. Lublin–Kraków: Wydawnictwo M 2002.
- RUSECKI, Marian. "Antropologia paschalna (*homo paschalis*)." W: *Instaurare omnia in Christo. O zbawieniu, teologii, dialogu i nadziei. Profesorowi Waclawowi Hryniewiczowi OMI w 70. rocznicę urodzin*. Red. Przemysław Kantyka, 289-298. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2006.
- RUSECKI, Marian. "Bonatywny wymiar cudu." W: *Z zagadnień dobra i zła według Biblii*. Red. Jan Flis, 65-88. Lublin: RW KUL, 1994.
- RUSECKI, Marian. "Chryścystyczny wymiar zbawczej ekonomii Boga i jej wiarygodność." *Roczniki Teologii Fundamentalnej i Religioologii* 58(2011), 3: 5-16.
- RUSECKI, Marian. "Cud a słowo." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 30(1983), 6: 229-238.
- RUSECKI, Marian. "Cud jako znak i symbol." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 28(1981), 2: 79-95.
- RUSECKI, Marian. "Cud w apologetyce F.D.E. Schleiermachera." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 35(1988), 2: 83-94.
- RUSECKI, Marian. "Cud w apologetycznej myśli Błażeja Pascala." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 37(1990), 2: 5-20.
- RUSECKI, Marian. *Cud w chrześcijaństwie*. Lublin: TN KUL, 1996.
- RUSECKI, Marian. *Cud w myśli chrześcijańskiej*. Lublin: TN KUL, 1991.
- RUSECKI, Marian. "Cud w nauczaniu Marcina Lutra." *Z problemów Reformacji* 6(1993), 79-87.
- RUSECKI, Marian. "Czy zmartwychwstanie jest cudem?" W: *In Te Domine speravi. Księga pamiątkowa poświęcona Księdzu Arcybiskupowi Bolesławowi Pylakowi Metropolicie Lubelskiemu*. Red. Czesław S. Bartnik, Hugolin Langkammer, Krzysztof Gózdź, 219-233. Lublin: RW KUL, 1996.
- RUSECKI, Marian. "Elementy personalistycznej teologii fundamentalnej w ujęciu Edwarda Kopcia". *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 32(1985), 2: 23-37.
- RUSECKI, Marian. "Ewolucja funkcji motywacyjnej cudu w genezie aktu wiary." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 33(1986), 2: 95-120.
- RUSECKI, Marian. *Fenomen chrześcijaństwa. Wkład w kulturę*. Lublin: Gaudium, 2001.
- RUSECKI, Marian. "Formuły wiary i hymny liturgiczne w kerygmacie paschalnym." *Roczniki Teologiczne* 52(2005), 9: 37-50.
- RUSECKI, Marian. "Funkcja argumentacyjna cudu w pierwszych trzech wiekach Kościoła." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 26(1979), 2: 29-40.
- RUSECKI, Marian. "Funkcje cudu jako znaku." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 27(1980), 2: 51-70.
- RUSECKI, Marian. *Funkcje cudu*. Sandomierz–Lublin: Wydawnictwo Diecezjalne, 1997.
- RUSECKI, Marian. *Gottes Wirken in der Welt. Dimensionen und Funktionen des biblischen Wunderbegriffs*. Frankfurt am Main: Peter Lang Europäischer Verlag der Wissenschaften, 2001.
- RUSECKI, Marian. "Historyczne istnienie Jezusa z Nazaretu. Źródła poznania." W: *Być chrześcijaninem dziś. Teologia dla szkół średnich*. Red. Marian Rusecki, 138-146. Lublin: RW KUL, 1992.
- RUSECKI, Marian. "J.H. Newmana religijne rozumienie cudu." W: *Historia i Logos. Księga pamiątkowa ku czci ks. prof. Czesława S. Bartnika*. Red. Kazimierz Macheta, Krzysztof Gózdź, Mirosław Kowalczyk, 116-129. Lublin: RW KUL, 1991.
- RUSECKI, Marian. "Jeana Mouroux osobowe ujęcie cudu." W: *Wszystko czynię dla Ewangelii. Księga Pamiątkowa ku czci O. Prof. Hugolina Langkammera OFM*. Red. Gabriel Witaszek, Antoni Paciorek, Andrzej Kiejza, 373-384. Lublin: RW KUL, 2000.

- RUSECKI, Marian. "Kryteria historyczności cudów Jezusa." *Roczniki Teologiczne* 54(2007), 6: 317-334.
- RUSECKI, Marian. "Łączność chrystologii z eklezjologią w teologii fundamentalnej w aspekcie metodologicznym." W: *Świadek Chrystusowych cierpień. Księga Pamiątkowa dedykowana Ks. profesorowi Adamowi Kubisiowi, byłemu rektorowi PAT*. Red. Józef Morawa, 669-688. Kraków: Wydawnictwo PAT 2004.
- RUSECKI, Marian. "Maryjny aspekt cudu." *Roczniki Teologiczne* 40(1993), 2: 97-102.
- RUSECKI, Marian. "Miłość jako motyw wiarygodności chrześcijaństwa." W: *Miłość w postawie ludzkiej*. Red. Walerian Słomka, 229-247. Lublin: TN KUL, 1993.
- RUSECKI, Marian. "Modele uzasadnień wiarygodności chrześcijaństwa." W: *Chrześcijaństwo jutra. Materiały II Międzynarodowego Kongresu Teologii Fundamentalnej. Lublin, 18-21 września 2001*. Red. Marian Rusecki, Krzysztof Kaucha, Zbigniew Krzyszowski, Ireneusz S. Ledwoń, Jacenty Mastej, 355-402. Lublin: TN KUL, 2001.
- RUSECKI, Marian. "O księdzu profesorze Edwardzie Kopciui i jego wkładzie w polską teologię fundamentalną." W: *Teologia wobec zjawisk paranormalnych*. Red. Krzysztof Kaucha, Jacenty Mastej, 5-13. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2011.
- RUSECKI, Marian. "Orędzie św. Piotra o zmartwychwstaniu Jezusa." W: *„In persona Christi”. Księga na 80-lecie Księdza Profesora Czesława S. Bartnika*, t. 1. Red. Krzysztof Gózdź, 349-361. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2009.
- RUSECKI, Marian. *Pan zmartwychwstał i żyje. Zarys teologii rezurekcyjnej*. Warszawa: Instytut Wydawniczy PAX, 2006.
- RUSECKI, Marian. "Pedagogiczne funkcje cudu według św. Grzegorza Wielkiego." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 30(1983), 2: 33-49.
- RUSECKI, Marian. "Personalistyczna koncepcja aktu wiary według Jeana Mouroux." W: *In Christo Redemptore. Księga pamiątkowa ku czci ks. Profesora Jerzego Misiurka*. Red. Jarosław Popławski, 265-279. Lublin: RW KUL, 2001.
- RUSECKI, Marian. "Pozachrześcijańskie świadectwa o historycznym istnieniu Jezusa." W: *Najważniejsza jest miłość. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Waleriana Słomki*. Red. Marek Chmielewski, 361-375. Lublin: RW KUL, 1999.
- RUSECKI, Marian. *Problem cudu w religiach pozachrześcijańskich*. Lublin: TN KUL, 2001.
- RUSECKI, Marian. "Problem dowodzenia z cudu w drugiej szkole augustyńskiej." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 35(1988), 2: 65-82.
- RUSECKI, Marian. "Problem wiarygodności chrześcijaństwa w *Katechizmie Kościoła Katolickiego*." *Ethos* 6(1993), 4: 186-198.
- RUSECKI, Marian. "Pusty grób i chrystofanie znakami zmartwychwstania. Aspekt metodologiczny." *Resovia Sacra* 6(1999), 27-37.
- RUSECKI, Marian. "Pusty grób znakiem wiarygodności zmartwychwstania." W: *Zmartwychwstał prawdziwie*. Red. Antoni Paciorek, Antoni Tronina, Piotr Łabuda, 339-346. Tarnów: Biblos, 2010.
- RUSECKI, Marian. "Rola motywacyjna cudu według św. Tomasza z Akwinu." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 26(1979), 3: 93-106.
- RUSECKI, Marian. "Rozum i wiara z perspektywy teologii fundamentalnej w świetle encykliki *Fides et ratio*." *Analecta Cracoviensia* 34(2002), 241-261.
- RUSECKI, Marian. "Soteryczny wymiar cudu." *Collectanea Theologica* 58(1988), 1: 71-87.
- RUSECKI, Marian. "Świętego Augustyna teologiczne rozumienie cudu i jego funkcji." *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 31(1984), 2: 107-124.
- RUSECKI, Marian. "Teofanijny charakter cudu." *Collectanea Theologica* 57(1987), 4: 39-54.
- RUSECKI, Marian. "Teologia cudu." W: *Cuda w sprawach kanonizacyjnych*. Red. Wiesław Bar, 11-94. Lublin: Wydawnictwo Diecezjalne w Sandomierzu, 2006.
- RUSECKI, Marian. "Teologicznofundamentalna myśl Księdza Józefa Kudasiewicza." W: *W posłudze Słowa Pańskiego. Księga pamiątkowa poświęcona ks. prof. dr. hab. Józefowi Kudasiewiczowi*

- z okazji 70-lecia urodzin. Red. Stanisław Bielecki, Hubert Ordon, Henryk Witczyk, 23-32. Kielce: Wydawnictwo Jedność, 1997.
- RUSECKI, Marian. *Traktat o cudzie*. Lublin: Komitet Nauk Teologicznych PAN – Wydawnictwo KUL, 2006.
- RUSECKI, Marian. *Traktat o Objawieniu*. Kraków: Wydawnictwo Księży Sercanów, 2007.
- RUSECKI, Marian. *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa. Dlaczego wierzyć Chrystusowi?* Lublin: TN KUL, 2010.
- RUSECKI, Marian. “Uzasadnianie wiarygodności chrześcijaństwa.” W: *Ksiądz Profesor Marian Rusecki. Doktor „honoris causa” Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu*, 61-76. Wrocław: Papieski Wydział Teologiczny, 2012.
- RUSECKI, Marian. “Wiara i rozum w świetle encykliki *Fides et ratio*.” W: *Nauka – wiara. Rola filozofii*. Red. Marek Słomka, 109-128. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2009.
- RUSECKI, Marian. “Wiara jako odpowiedź człowieka na Boże objawienie.” W: *Katechizm Kościoła Katolickiego. Wprowadzenie*. Red. Marian Rusecki, Edward Pudełko, 43-54. Lublin: RW KUL, 1995.
- RUSECKI, Marian. *Wiarygodność chrześcijaństwa*. T. 1: *Z teorii teologii fundamentalnej*. Lublin: TN KUL, 1994.
- RUSECKI, Marian. “Wiarygodność Kościoła w Polsce jako rzeczywistości personalistycznej i dynamicznej.” *Studia Warmińskie* 30(1993), 377-390.
- RUSECKI, Marian. “Wiarygodność posłannictwa Jezusa Chrystusa.” W: *Jezus Chrystus jedyny i uniwersalny Zbawiciel. Symposium*. Red. Zbigniew Morawiec, 19-35. Kraków: Wydawnictwo Księży Sercanów, 2001.
- RUSECKI, Marian. *Wiercie moim dziełom. Funkcja motywacyjna cudu w teologii XX wieku*. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 1988.
- RUSECKI, Marian. “Współczesne teorie kwestionujące historyczność Jezusa Chrystusa.” W: *Jezus Chrystus. Ikona historii i wiary*. Red. Ryszard Dziura, 52-61. Lublin: TN KUL, 2004.
- RUSECKI, Marian. “Za kogo uważał się Jezus? Mesjańska świadomość Jezusa.” W: *Być chrześcijaninem dziś. Teologia dla szkół średnich*. Red. Marian Rusecki, 146-151. Lublin: RW KUL, 1992.
- RUSECKI, Marian. “Zagadnienie personalizmu w pracach badawczych Wydziału Teologii KUL (1968-1993).” *Roczniki Teologiczne* 43(1996), 4: 249-263.
- RUSECKI, Marian. “Źródła pozachrześcijańskie historyczności Jezusa Chrystusa.” W: *Jezus Chrystus. Ikona historii i wiary*. Red. Ryszard Dziura, 37-46. Lublin: TN KUL, 2004.
- SKIERKOWSKI, Marek. “Krzyż w teologii fundamentalnej. Sprawozdanie ze Zjazdu Teologów Fundamentalnych, Płock–Sikorz, 16-17.04.1998 r.” *Studia Paradyskie* 8(1998), 181-190.
- TOMCZAK, Ryszard. “Ewolucja interpretacji funkcji cudów Jezusa w teologii XX wieku w ujęciu M. Ruseckiego.” W: *Scio Cui credidi. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Mariana Ruseckiego w 65. rocznicę urodzin*. Red. Ireneusz S. Ledwoń, Krzysztof Kaucha, Zbigniew Krzyszowski, Jacenty Mastej, Andrzej Pietrzak, 111-122. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2007.

DOROBEK LUBELSKIEJ SZKOŁY TEOLOGII FUNDAMENTALNEJ W ZAKRESIE CHRYSOLOGII

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie dorobku lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej w zakresie chrystologii. W części pierwszej przedstawiono krótki zarys badań chrystologicznych z równoczesnym uwyrażeniem najważniejszych publikacji naukowych lubelskiego ośrodka w zakresie chrystologii. W części drugiej zaprezentowano istotne cechy lubelskiej chrystologii fundamentalnej.

Słowa kluczowe: Jezus Chrystus; chrystologia; lubelska szkoła teologii fundamentalnej; mesjańska świadomość; cud; krzyż; zmartwychwstanie; wiara; wiarygodność chrześcijaństwa.